

Vals

Colofon

ISBN: 978 90 8954 952 5

1e druk 2017

© 2017, Johan Bordewijk

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Johan Bordewijk

VALS

roman

 Elikser
UITGEVERIJ

Deel I

1 - Eva

Rotterdam, vrijdag 14 oktober 2011

Eva kijkt recht vooruit de zaal in, ze voelt de warmte van de schijnwerpers op haar gezicht. Het applaus golft door de zaal, ze neemt het in ontvangst alsof ze een Oscar uitgereikt krijgt. Zacht gekriebel van het oormicrofoontje op haar wang versterkt de prikkeling die door haar lichaam vaart. Het publiek bestaat hoofdzakelijk uit mannen in maatkostuum, in het duister van de zaal weet ze een enkele vrouw.

Ze is naast de kathedraal vol in het licht gaan staan, zodat men haar goed kan bekijken. Voor anderen zou het licht oogverblindend zijn, voor Eva is het dat niet. Zij heeft de blik vooruit, omhoog zelfs, de handen ter hoogte van haar buik, duimen en toppen van haar wijsvingers tegen elkaar.

Het hoort bij haar werk om te spreken op bijeenkomsten waar directeuren, beleidsmakers en managers in de schemering zitten. Het applaus dat ze krijgt, is ze gewend. Als dit al niet komisch genoeg was, die klappende mannen, zou ze hen laten juichen. Dat zou haar nog lukken ook.

Haar kleding heeft ze nauwkeurig gekozen. De powerdress van kantoor, zoals we die sinds Michelle Obama goed kennen. Die van Eva is niet paars zoals die van de First Lady, deze is karmijnrood, compromisloos en sterk rood. Ze draagt een bijpassend, donkergroen jasje. Ongebruikelijk die kleurcombinatie, dat wel, maar effectief. De heren zijn niet te houden.

Ze kent de talloze koppen van de havenmannen goed. Ronde, blozende gezichten, dikke neus en een stierennek. Het vuil van olie en smeer hebben ze bij wijze van spreken

nog aan de handen. Het lijf te schonkig voor een maatpak. Weinig woorden en als er al gesproken wordt, is het in korte en onbepaalde taal. Mannen die losgaan bij Lee Towers.

Tussen deze buffels bevinden zich de kantoorklerken met scherpe, zuinige blikken. Zonder mankeren dragen die een bril, allemaal. Ze wegen krenten met samengetrokken mondjes. Ze ademen cijfers, eten cijfers en leven cijfers, hun bestaan is een spreadsheet. Net als de logge havenkoningen geven deze geen problemen, ze zijn zuur en dor, maar precies en eerlijk. Hen heeft ze ook in de pocket.

Eva vindt dat de zaal nu wel mag ophouden en verplaatst haar gewicht van haar linker- naar haar rechtervoet. Ondertussen zoekt ze de anderen, de managers, de zijinstromers. Die houden haar scherp. Meer ervaring op de golfbaan dan in de haven, meestal afkomstig van Nyenrode. Geldproleten met een MBA op zak, Armanimakers. Voor hen moet je oppassen, een mes heb je zo in je rug. Om maar te zwijgen van de sporadische vrouw in het gezelschap. Die zijn op haar positie uit, hard en meedogenloos. Kenaus, stuk voor stuk.

De ss Rotterdam heeft vele zalen, waaronder een grote theaterzaal. Het schip is een drijvend boegbeeld van de stad en een ideale locatie voor dit soort bijeenkomsten.

De toespraak heeft ze gehouden in het goed bestudeerd, licht bekakt Engels. Haar laatste zin, een grap – natuurlijk een grap – vormde de opmaat voor het warme bad van applaus. Maakt niet uit wat het onderwerp van de toespraak is, hoe taai en geestdodend ook, zij staat ervoor. De zaal krijgt ze mee. Vandaag is het onderwerp: ‘De Rotterdamse haven en verduurzamen - Samen naar een solide toekomst.’ De ondertitel van dit symposium is van haar. Het is vertaald

als: 'A sustainable future.' Het internationale gezelschap laat zich graag inpakken met holle Engelse woorden.

Ze is de derde spreker van de ochtend. De twee voor haar heeft ze achteloos in haar schaduw gezet. Haar speech was de eerste na de koffiepauze.

Ze legt haar ene hand op de kathedr, buigt licht en blijft even luisteren naar het nu langzaam afzwakkende geluid. Applaudisserende mensen gedragen zich als één organisme, ze bemerkt de aarzelng bij het publiek, moet het doorgaan of stoppen. Een lichte knik van haar hoofd is voldoende om aan te geven dat het zo genoeg is.

De voorzitter van de conferentie neemt het woord en bedankt haar met luide stem in hemeltergend krom Engels. Het ontgaat Eva niet dat hij licht stottert. Van Dam, een toepasselijke naam, compenseert dat kleine gebrek door – om het plat te zeggen – altijd en overal een grote bek op te zetten.

Ze kan hem goed gebruiken.

Ze monstert zijn ruige kop, de grove lippen, het brede lichaam en de neus van een bokser. Een rouwdouwer als een moderne havenbaron van het vastgoed, hij doet haar denken aan Dreverhaven. Eva weet hoe Van Dam over haar denkt. Een maand of wat geleden, in een privé-setting, liet hij zich ontvallen dat ze een wereldwif was. Hij, de potige kerel, zei dat met nadruk en bloosde erbij. Die oprechtheid had haar geraakt. Ze wist het natuurlijk allang, de aandacht die hij haar gaf, de blikken die hij haar soms toewierp, toch was het verrassend het expliciet en echt te horen.

En twee weken geleden, na een vergadering ter voorbereiding van deze dag, stond Van Dam met drie maten na te praten. Eva gaf een stukje bij hem uit de buurt de laatste aanwijzingen aan de organisatie. Uit de hoek van de

vier heren kon ze af en toe een zin opvangen. Ze glimlachte bij de omschrijving ‘one of the boys’.

Rouwdouwers, die havenmannen.

Eva daalt af van het podium en loopt naar haar stoel op de eerste rij. Ze kijkt op haar horloge, het is elf uur. Haar speech van zo-even wordt gevolgd door een korte film over de visie van de gemeente op een gezonde ontwikkeling van de haven. Kernbegrippen zijn ‘Verstandig met energie’, ‘Gezonde economische groei’ en ‘Luchtkwaliteit en geluid’. Dat is de essentie van het beleid dat Eva zich het hare gemaakt heeft. Ook de film eindigt met een kwinkslag. Het is de bedoeling dat ‘we met ons allen in Rotterdam de voeten droog houden’. Een gewillige lach rolt door de zaal.

De volgende spreker is een Belg, een cijfermannetje uit Antwerpen en het is direct te merken dat de zaal minder luistert, sommigen verlangen naar de lunch. Voor de vorm moet Eva een tijdje blijven zitten, ze kan het niet maken gauw te vertrekken en de vergadering enkel aan de specialisten over te laten. Het is goed om als bestuurder er niet alleen te zijn voor de inleiding, maar ook belangstelling te tonen voor enkele onderdelen van het programma.

Uit verveling pakt ze de notulen van de laatste vergadering met de directeuren van de diensten die onder haar vallen. Ze zet een geïnteresseerd gezicht op, doet of ze luistert naar de spreker en leest intussen in haar papieren. ‘One of the boys’, het gonst door haar hoofd. Sinds ze dat weet laat ze Suus steevast haar naam als Evert opnemen in de notulen.

‘Mededelingen’ leest ze. ‘Evert is een week op vakantie, volgende week.’ Ze glundert van dat soort zinnen en verheugt zich op de week naar Spanje. Aan het begin van de avond, om precies te zijn 18:37 uur, vertrekt haar vliegtuig.

Weer een blik op haar horloge, er zijn tien minuten voorbij, het lijkt een half uur, zo saai is de Belg.

Zonder verder te lezen, stopt ze de papieren in haar tas en haalt de feministische glossy tevoorschijn die ze er bij vertrek van huis in gestoken heeft. Het interview staat aan het begin, haar foto op de cover. ‘Een openhartig verhaal’, luidt de ondertitel. Journalisten kennen hun dooddoeners, bedenkt ze. Zo openhartig is het helemaal niet, Eva heeft zorgvuldig de waarheid afgeschermd. Ze vertelt in het artikel hoe ze een jaar eerder de overstap van het bedrijfsleven naar de gemeentepolitiek van Rotterdam gemaakt heeft. Sinds wethouders geen deel meer uitmaken van de gemeenteraad en net als ministers losstaan van de volksvertegenwoordiging, is het strijk-en-zet – ze heeft die oubollige uitdrukking met opzet gekozen – dat managers en directeuren, met hun ervaring in zakelijk leidinggeven, voor een nieuwe impuls zorgen in het gemeentebestuur. Ze bedoelt natuurlijk dat het ingedutte ambtenarenvolk wel wat peper in de kont kan gebruiken. Bovendien zoeken managers met behoefte aan ‘in de spotlight staan’ een nieuwe carrière.

Dat laatste geldt ook voor haar. Na vier jaar humanresourcesdirecteur te zijn geweest, was het in 2010 tijd voor iets nieuws. Al jaren had ze zich in the picture gewerkt – praten met relaties, connecties en zakelijke vrienden, aanwezig zijn bij partijbijeenkomsten en daar het hoogste woord hebben – net zolang tot ze haar niet meer konden negeren, net zolang tot ze gevraagd was wethouder te worden in Rotterdam. Ook daar brak de nieuwe tijd aan en waren nieuwe impulsen nodig, juist om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen.

Ze grinnikt. Haar motivatie staat er mooi beschreven, het artikel doet haar recht en vooral dat laatste cliché, ‘de

uitdagingen van de toekomst', is de spijker op de kop. De journaliste wist ronkende teksten te produceren.

Iedereen die ernaar vraagt, gist ongeveer goed. Haar plannen deelt ze met niemand, maar zijn niet moeilijk te raden: wethouder, staatssecretaris, minister en dan ... wie weet. In politiek Den Haag zoemt haar naam in de wandelgangen. Daar zorgt ze voor.

Wat het interview echter niet beschrijft zijn de gevolgen voor haar privéleven. Die zijn beperkt, dus niet belangrijk. Van zestig uur is ze tachtig uur per week gaan werken. Soit. Dat is niet zo'n punt.

Iets anders is wel een punt, moet ze toegeven. Namelijk dat als ze eerlijk is, ze haar thuissituatie, of nauwkeuriger haar liefdesleven, moet beoordelen als schrijnend. Als droog en verdord, op een enkele sporadische druppel – ze grinnikt onwillekeurig om deze beeldspraak – in de woestijn na dan. Het is meelijwekkend. Het is ... Nee, stop! Die kant gaat ze niet op, die hoek van haar gedachten ontwijkt Eva. Dat schermt ze af. Ze probeert zich weer op het artikel te concentreren. Haar thuissituatie is misschien schrijnend, maar wel *licht* schrijnend, voor de duidelijkheid. Dramatiseren is nergens voor nodig.

Anderen laat ze er niets van merken, maar de afgelopen jaren is er geen man geweest die haar 's nachts vasthield, geen hand geweest die haar huid streefde en traag van haar borsten naar haar kruis gleed. Geen man die de binnenkant van haar dijen gekust heeft. En dat steekt, merkt Eva, zij heeft ook haar behoeften. Natuurlijk heeft ze daarvoor wel haar oplossingen, oplossingen waar niemand van weet. De laatste maanden was Victor er, zomaar plotseling. Maar zoals later bleek: vooral erg tijdelijk. Maar gelukkig kan ze op haar reguliere reizen naar het buitenland, waar ze nog

onbekend is, soms kort aan haar trekken komen. Af en toe houdt ze daar een litteken aan over.

Iedereen maakt keuzes in het leven, zij ook. Ze heeft jaren geleden gekozen voor haar carrière. Het toeval is haar niet onwelgevallig geweest en dat is zwak uitgedrukt. Het is het offer waard. De onverwachte en onaangename gevolgen moet ze dan maar dragen. Voor een wereldwijf met macht slaan de heren op de vlucht. Geen man wil in haar schaduw staan, niemand die haar aandurft. Afgezien van botteriken als Van Dam.

Haar gedachten wenden zich af. Blijkbaar hoorde dat bij de keuze. Ze kijkt vooruit, de weemoed heeft ze al jaren geleden de rug toegekeerd.

Intussen is de Belg aan het afronden. Dat is een mooi moment om te vertrekken, een wethouder heeft immers meer te doen. Eva pakt haar mobiel en schrijft een berichtje aan Van Dam. 'Evert gaat.' Ze ziet hem naar zijn broekzak grijpen, staat op, knipoogt naar hem en verlaat de zaal.

In de hal friemelt ze de oormicrofoon los en trekt het snoertje onder haar kleren door, een korte prikkeling over haar huid. De zender haalt ze uit haar zak en ze overhandigt het geheel aan de technicus. Een bolle jongen in een T-shirt met de geur van drie dagen dragen.

Haar auto staat op de kade te wachten. Als ze instapt wordt ze een licht ongemakkelijk gevoel gewaar, achter in haar hoofd krabbelt een kat aan de deur van haar verleden. Toen ze zich opmaakte om naar de ss Rotterdam te gaan, gebeurde er iets dat haar van de wijs bracht. Ze stond op het punt haar werkkamer te verlaten en wierp een blik op de schilderijen aan de muur. Portretten van haar voorgangers. In de deuropening aarzelde ze even, haar telefoon ging. Van Dam.

‘Laat? Ik ben niet te laat.’

Ze hoorde een onduidelijk gesputter aan de andere kant. Over vijf minuten was de koffiepauze voorbij en zouden ze weer beginnen, zei Van Dam. Dan kwam ze net na het begin binnen, dat maakte niets uit. Hij kon altijd zo overdrijven. Binnen tien minuten zou ze er zijn, dus wat zeurde hij? De mensen in de zaal zaten nog niet eens.

‘Hou ze even bezig. Ik ben er bijna. Zing een liedje voor ze of zo.’

Ze drukte het gesprek weg net toen ze langs het kantoor van Suus liep.

‘Eva ...’ De stem van Suus, haar managementassistent, was dwingend en beslist en zorgde ervoor dat ze stilhield.

‘Gekleed op oorlog, zie ik,’ zei Suus.

Eva mocht Suus wel en lachte.

‘Roep je me daarvoor?’

‘Nee, er is iets ...’

‘Dat ik moet weten,’ zei Eva.

Suus knikte.

‘Dat moet straks maar, er blijken heren op me te wachten.’

‘Zoals altijd. Iedereen wacht altijd op jou. Vooral heren.’

De ironie ontging Eva niet. ‘Zeg het maar.’

‘Iemand heeft hulp nodig.’

Normaal wimpelde Suus ieder verzoek om hulp af geheel volgens de instructies. Nooit kwamen dit soort boodschappen door. Wat was er, dat deze zo belangrijk was?

‘Een telefoontje. De naam klonk bekend. Iemand uit een ver verleden. Hij wilde je spreken.’

Dat kon maar één iemand zijn.

Suus reikte een briefje aan. Een naam en wat tekst.

Eva slikte. Inderdaad, hij was het.
'Geen telefoonnummer?' vroeg ze.
Suus schudde het hoofd.

2 - Eva

Rotterdam, vrijdag 14 oktober 2011

Terwijl ze naar het langstreckende verkeer kijkt, haalt Eva het papiertje tevoorschijn, het zat opgevouwen in haar tas. Ze bekijkt de tekst, verfrommelt het vervolgens, laat haar raam omlaag zoeven en gooit met een vinnige boog het propje naar buiten. Eva kijkt snel achterom of niet toevallig een camera van TV Rijnmond haar in de gaten houdt. Een wethouder die propjes papier uit een auto gooit, dat zou een mooi item zijn voor het lokale nieuws. Er is geen onraad.

Even later stopt de chauffeur voor het stadhuis aan de Coolasingel. Midden op de stoep, dat is absoluut een pluspunt van haar positie als wethouder, zij mag dat. Hoewel het went, glundert Eva steevast als ze hier wordt afgezet, de trap op stapt en onder de bogen van de entree door loopt. Uit symmetrieoverwegingen gaat ze altijd door de middelste boog.

In de centrale hal blijft ze staan en ademt diep, de kracht van deze ruimte wil ze tot ver in haar lijf voelen. Een marmeren samenspel van pilaren, reliëfs, bogen en de staatsietrap die keurig centraal geplaatst is. Niet te missen is het standbeeld dat Wilhelmina geschonken heeft – ‘Sterker door strijd’ – en dat de overwinning van 1945 symboliseert. De buste van Churchill, die weliswaar minder opvallend is, trekt haar nog meer.

De mensen in de hal kennen haar tegenwoordig en voor een bestuurder van de stad is het ongepast om zo pathetisch te doen, maar ze zou graag, net als de eerste paar keren dat ze hier kwam, in het hart van de hal gaan staan, haar hoofd in

de nek leggen en de koepel bestuderen, vele tientallen meters boven haar. Het voelt dan alsof ze door de enorme ruimte boven zich achterover tegen het marmer wordt gedrukt.

Het inwendige van dit gebouw is haar thuis geworden.

Met verende tred betreedt ze haar secretariaat. Suus kijkt op van haar scherm.

‘Je hebt de kerels ervan langs gegeven.’ Het is geen vraag maar de constatering van een feit.

Eva haalt quasi-nonchalant de schouders op. ‘Je kent me ...’

Suus, gewend aan dit soort reacties, veinst verder te gaan met typen. ‘Nog iets voor tussen de lakens?’ komt er achteloos uit haar mond. ‘Een lekkertje uit het buitenland?’

Met Suus kan je lachen.

Niet toegeven, denkt Eva. Vrolijk blijven. Ze moet uitstralen dat ze zorgeloos is.

‘Thanks, alsof ik zin heb in zo’n macho.’

Er komt geen antwoord van Suus. Alleen een blik van onder de wenkbrauwen, een blik die ja zegt. Zou ze iets weten van Victor? Die is er momenteel alleen nog puur theoretisch en in geval van nood, voor als ze niets anders weet te vinden, zegt Eva tegen zichzelf. Wat is het, vier weken geleden? Dat ze voor het laatst op zijn toenaderingen is ingegaan. Daarna heeft ze hem resoluut afgekap, de hufter. Ze houdt hem nu al een paar weken stand-by en dat blijft voorlopig zo. Ze heeft wel gemerkt dat Victor na haar afwijzing vasthoudend geworden is en haar blijft benaderen. Eva heeft in haar leven afslagen genomen die haar soms naar ongewilde plaatsen hebben geleid. Afslagen en ongewilde plaatsen, ze wil het vergeten.

‘Verder heb ik dit weekend andere plannen,’ stuurt ze het gesprek bij.

Vluchtig wiebelt Suus haar hoofd. ‘Da’s waar ook. Heb je er zin in?’

De afleiding is geslaagd, het gesprek zit op een ander spoor. Want hoe goed Suus haar ook kent, Eva zal het niet erkennen, die opmerking knalde op haar ziel. Suus kan haar laten huilen.

Eva wijst naar de stapel post.

‘Nog meer belangrijks ...’

Suus schudt haar hoofd.

‘Mail?’

‘Ook niet.’ Suus richt zich naar haar scherm, haar vingers gaan driftig over het toetsenbord. Ondertussen mompelt ze wat.

‘Een hele week weg. Lekker,’ zegt Suus dan met heldere stem.

Ondanks de kleine kink in de kabel, antwoordt Eva voluit: ‘Zeker.’ Nog voordat Suus kan reageren, vervolgt ze: ‘Laat maar, je hoeft me niet gerust te stellen. Ik weet dat toch. Ik weet dat je alles hier onder controle gaat houden. En dat ik me geen zorgen hoeft te maken. Je kent me.’

‘Yep. Controlfreak.’

Een lach bruist nu omhoog bij Eva. ‘Als ik iets niet ben, is dat het.’ Terwijl ze dit zegt weet ze hoe groot deze leugen is. Ze blijft altijd en overal op de hoogte, haar werk laat ze nooit los. Altijd moet ze ‘in control’ blijven. Dat kan nou eenmaal niet anders, haar functie vereist haar volle en onverdeelde aandacht. Ze blijft verantwoordelijk, ook als ze op vakantie is. Gelukkig weet ze hoeveel ze aan Suus kan overlaten.

‘Desondanks zal ik mijn best doen niet aan het werk hier te denken.’

‘Oei, dat wordt nog moeilijk.’ Suus begrijpt de ironie van Eva’s opmerking.

Eva weet hoeveel stabiliteit Suus haar geeft, zonder deze personal assistant zou haar leven niet op rolletjes lopen. Daarom kan ze straks ook met een gerust hart het vliegtuig nemen en er een week tussenuit gaan.

Het is oktober en toch is het in Barcelona al dagen ruim boven de twintig graden. Dat is prima weer voor een week ontspanning, Ze zal niet lastiggevalen worden. Hoewel ... er is één ding dat haar dwarszit. En dat is niet alleen het briefje dat ze van Suus kreeg en waarvan ze de tekst inmiddels uit haar hoofd kent.

Michael (geen nummer) belde.

Moet je heel (echt!) heel dringend spreken.

Is op weg naar Zietjes (of zo), bij Barcelona.

Wil je 06-nummer, maar dat geven we natuurlijk niet. ;-)

Dat ze in haar eentje naar Barcelona gaat, biedt mogelijkheden.

Het is inmiddels jaren geleden. Ze spant zich in en wil achterhalen of het in 2005 of 2006 was. Het doet er ook niet toe, beseft ze direct. Het was voorjaar, dat weet ze nog wel. Een voorjaar waarin Michael hun relatie opgeblazen had door in een opwelling een reis langs de Middellandse Zee te ondernemen. Hij zat toen al maanden tegen een burn-out aan. Hij had overal genoeg van: zijn werk, hoe zij samenleefden, alles stond hem tegen, alles hing hem meters de keel uit.

Een paar weken maakte hij omzwervingen langs de Middellandse Zee. Via Sitges, Lecce in Zuid-Italië en Athene was hij uiteindelijk op het eiland Sifnos uitgekomen en was daar gebleven om ... Ja, om wat eigenlijk? Zichzelf te vinden, trouw te blijven aan een diep gevoelde wens. Zo ongeveer

had hij het omschreven. Uit een behoefte aan authenticiteit.

Michael leek rust gevonden te hebben op Sifnos, als hulp in en later eigenaar van een strandrestaurant. Nee, ze moet eerlijk zijn. Het leek niet alleen zo, hij *had* echt rust gevonden. Dat had ze aan alles gemerkt toen ze bij hem op bezoek was gegaan. Zijn woorden spraken van gelijkmoedigheid – ‘Ik zie wel wat er gebeurt, hoe het me hier de komende tijd vergaat’ – zijn ogen keken haar vredig aan en vooral zijn lichaamshouding maakte duidelijk dat hij niet terug wilde naar het oude leven. Hij bewoog anders, stond anders, de rug rechter, het hoofd meer overeind. Hij leek langer geworden. De kramp was verdwenen. Dat was de beste manier het te omschrijven, de kramp was weg. Zijn ambities waren verdampt, de wil iets van zijn leven te maken, iets te bereiken, zijn talenten te ontwikkelen. Dat alles was weg en dat stoorde haar mateloos.

Bij het afscheid had hij alle mogelijkheden voor de toekomst opgehouden, voor de lieve vrede was ze daarin meegegaan. De letterlijke woorden zal ze nooit vergeten: ‘We houden alle opties open.’ Zo hadden ze het echt gezegd. Een echte zweefuitspraak.

Hier in de kamer bij Suus onderbreekt ze deze herinneringen. Alsof het zo bedoeld was, dat hij belt en laat weten dat hij naar Sitges gaat precies nu zij op reis gaat naar Barcelona. Misschien moet ze naar hem toe.

Het komt nu goed uit dat ze helemaal alleen gaat. Dat zou ze eerst niet, ze zou met Margreet gaan, een oude studievriendin.

Het was er jaren niet van gekomen samen op reis te gaan. Voordat Margreet aan kinderen begonnen was, waren ze regelmatig een paar dagen of een week op pad gegaan.